

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія з педагогічної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

 Олексій ЖИЛЬЦОВ

« _____ » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

для студентів

спеціальності

231 Соціальна робота

освітньо-професійної програми

Соціальна педагогіка

освітньо-професійного ступеня

фаховий молодший бакалавр

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307965
Програма № 3617/24
Начальник відділу моніторингу якості освіти

(підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)
« _____ » _____ 2024 р.

Київ-2024

Розробник: Пиголенко Юлія Анатоліївна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти Фахового коледжу «Універсум» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Пиголенко Юлія Анатоліївна

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

Протокол від « 2 » січня 2024 року № 6

Голова циклової комісії *АД* Альона ДОЦЕНКО

Робочу програму перевірено

« 2 » _____ 2024 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи *О.Таш* Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи *ОК* Оксана КАЛАШНИК

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	5/150	
Курс	2, 3	
Семестр	4,5	
Кількість змістових модулів з розподілом:	5	
Обсяг кредитів	3	2
Обсяг годин, у тому числі:	90	60
Аудиторні	42	28
Модульний контроль	6	4
Підготовка і складання підсумкового контролю	15	15
Самостійна робота	27	13
Семестровий контроль	-	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: формування в майбутніх соціальних педагогів компетентностей соціально-педагогічної діяльності, розкриття теоретичних основ соціальної педагогіки як науки та обґрунтування змісту провідних напрямів професійної соціально-педагогічної діяльності з представниками різних соціальних груп.

Завдання курсу:

- вивчення теоретичних основ соціальної педагогіки як науки;
- формування соціально-педагогічної компетентності майбутніх фахівців та їх готовності до продуктивної професійної діяльності;
- формування у майбутніх фахівців знань, умінь і навичок щодо:
 - теоретичних засад соціалізації людини, зокрема соціального виховання підлітків та молоді;
 - про об'єкт і предмет соціальної педагогіки, її зв'язок з іншими дисциплінами, що вивчають людину і суспільство;
 - діяльності основних соціальних інститутів, що беруть участь у процесі соціалізації підлітків і молоді;
 - найбільш важливих механізмів соціального виховання;
 - загальних умов соціально-педагогічної діяльності.

Дисципліна «Соціальна педагогіка» як обов'язковий компонент освітньо-професійної програми, забезпечує оволодіння студентами інтегральними, загальними, спеціальними та предметними компетентностями.

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Інтегральна компетентність		
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів соціальної роботи, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.	Модуль 1: 3 Модуль 2: 7 Модуль 3: 10-12 Модуль 4: 13 Модуль 5: 17, 19
Загальні компетентності		
ЗК-1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод	Модуль 2: 5-9

	людини і громадянина в Україні.	
ЗК-2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Модуль 1: 1-4 Модуль 3: 10-12
ЗК-5	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Модуль 4: 13-16 Модуль 5: 17-20
ЗК-6	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-9
ЗК-8	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-9 Модуль 3: 10-12 Модуль 4: 13-16 Модуль 5: 17-20
Спеціальні компетентності		
СК-1	Здатність розуміти сутність, напрямки та види соціальної роботи.	Модуль 2: 5-9
СК-4	Здатність розуміти соціально-психологічні явища, процеси становлення, розвитку та соціалізації особистості.	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-9 Модуль 3: 10-12
СК-5	Здатність виявляти потреби населення у соціальних послугах.	Модуль 5: 17-20
СК-8	Здатність надавати допомогу і підтримку спеціальним групам клієнтів.	Модуль 4: 13-16
СК-9	Здатність застосовувати сучасні технології та методи професійної діяльності.	Модуль 4: 13-16 Модуль 5: 17-20
СК-10	Здатність до соціальної взаємодії у професійній сфері.	Модуль 4: 13-16 Модуль 5: 17-20
СК-12	Здатність дотримуватися етики професійного спілкування і стандартів соціальної роботи.	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-9 Модуль 3: 10-12
СК-15	Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та	Модуль 4: 13-16 Модуль 5: 17-20

	громад.	
СК-16	Здатність забезпечувати інклюзивні процеси, виявляти особливості та шляхи покращення життєдіяльності дітей та молоді з інвалідністю.	Модуль 4: 13-16
СК-17	Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту.	Модуль 3: 10-12 Модуль 4: 13-16 Модуль 5: 17-20
СК-18	Здатність до ефективного міжособистісного спілкування, емпатійного слухання, емоційної стабільності, толерантності.	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-9 Модуль 3: 10-12 Модуль 4: 13-16 Модуль 5: 17-20
Предметні компетентності		
	Планувати й організовувати виховну роботу, а також здійснювати контроль за результатами виховання.	Модуль 1: 1-4
	Проектувати та проводити роботу щодо соціальної профілактики в процесі навчання і виховання.	Модуль 2: 5-9
	Налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.	Модуль 1: 1-4 Модуль 2: 5-9 Модуль 3: 10-12 Модуль 4: 13-16 Модуль 5: 17-20

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення дисципліни студенти мають вміти:

- Здійснювати пошук, аналіз та оброблення інформації для розв'язання професійних завдань **(РН-1)**.
- Розв'язувати типові задачі в професійній діяльності **(РН-3)**.
- Використовувати технології соціальної діагностики, профілактики, корекції із застосуванням сучасних форм та методів професійної діяльності **(РН 6)**.
- Вести документацію з організації соціального обслуговування та допомоги, обліку та звітності **(РН 8)**.
- Здійснювати соціальне інспектування й оцінку потреб уразливих категорій громадян, у тому числі тих, хто опинився у складних життєвих обставинах **(РН 9)**.

- Організувати заходи з реабілітації, реінтеграції, соціальної адаптації отримувачів соціальних послуг **(PH 10)**.
- Знаходити рішення для покращення соціального добробуту і соціальної безпеки громадян **(PH-12)**.
- Визначати зміст і види співпраці з представниками різних професій, груп, громад у професійній діяльності **(PH-13)**.
- Обґрунтовувати методологію та висновки власного дослідження **(PH-15)**.
- Уміти самостійно виконувати обов'язки, покладені в межах професійної діяльності **(PH-17)**.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторні:			Самостійна робота
		Лекції	Семинари	Підготовка і складання ПК	
Змістовий модуль 1. Становлення соціальної педагогіки як науки					
Тема 1. Культурно-історичні передумови зародження і розвитку благодійництва і меценатства на теренах сучасної України.	8	2	2	2	2
Тема 2. Соціальна педагогіка як галузь педагогічної науки	8	2	2	2	2
Тема 3. Предмет, задання і тезаурус соціальної педагогіки	8	2	2	2	2
Тема 4. Становлення соціальної педагогіки закордоном	9	2	2	2	3
Модульний контроль	2				
Разом	35*	8	8	8	9
Змістовий модуль 2. Теоретичні засади соціальної педагогіки					
Тема 5. Парадигми та базові теорії соціально-педагогічної науки	8	2		2	4
Тема 6. Принципи та ресурсне забезпечення соціально-педагогічної діяльності	4	2	2		
Тема 7. Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності. Портрет спеціаліста соціальної сфери	10	2	2	2	4
Тема 8. Інноваційні процеси у соціально-педагогічній діяльності. Соціально-педагогічний менеджмент	5	2	2		1
Тема 9. Наукова діяльність соціального педагога	2	2			
Модульний контроль	2				
Разом	31*	10	6	4	9
Змістовий модуль 3. Соціальне становлення особистості					
Тема 10. Соціалізація особистості. Особистісний потенціал.	8	2	2		4
Тема 11. Сутність і зміст соціального виховання дітей та молоді	6	2		2	2

Тема 12. Соціальне середовище як чинник становлення та розвитку особистості. Причини соціальної дезадаптації.	8	2	2	1	3
Модульний контроль	2				
Разом	24*	6	4	3	9
Разом за 4 семестр	90*	24	18	15	27
Змістовий модуль 4.					
Соціально-педагогічна робота з різними категоріями дітей та молоді					
Тема 13. Діти, які опинилися у складних життєвих обставинах	6	2	2	2	
Тема 14. Організація професійної діяльності соціального педагога в умовах інклюзивного навчання	6	2	2	2	3
Тема 15. Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації. Види девіантної поведінки.	8	2	2	2	2
Тема 16. Характеристика ювенальної юстиції в Україні. Особливості ювенальної превенції	6	2		1	
Модульний контроль	2				
Разом	28*	8	6	7	5
Змістовий модуль 5. Сім'я як соціокультурне середовище розвитку особистості					
Тема 17. Сім'я в системі інститутів соціального виховання	6	2	2	2	
Тема 18. Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей	10	2	2	2	4
Тема 19. Соціально-педагогічна робота з сім'ями, які виховують дитину з інвалідністю	4	2		2	
Тема 20. Попередження насильства в сім'ї, законодавча база	10	2	2	2	4
Модульний контроль	2				
Разом	32*	8	6	8	8
Разом за 5 семестр	60*	16	12	15	13
Усього	150*	40	30	30	40

*з урахуванням модульного контролю

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Становлення соціальної педагогіки як науки

Тема 1. Культурно-історичні передумови зародження і розвитку благодійництва і меценатства на теренах сучасної України.

Прийняття Християнства. Традиції соціальної підтримки за часів козацтва. Соціально-благодійна діяльність українських братств. Особливості соціальної підтримки населення в Україні в кінці XIX на початку XX ст.

Основні поняття теми: благодійництво, меценатство, милосердя, філантропія, добродійність, виховні будинки.

Семінарське заняття 1. Історія становлення благодійництва на території України.

Основна література: 3, 5. *Додаткова література:* 2, 5, 9.

Тема 2. Соціальна педагогіка як галузь педагогічної науки.

Підходи науковців до сутності соціальної педагогіки. Ідеї П. Наторпа, А. Дістервега і Й. Песталоцці. Мета соціальної педагогіки як науки. Ключові дефініції соціальної педагогіки. Методи соціальної педагогіки як галузі педагогічної науки.

Основні поняття теми: соціальна педагогіка, соціальне середовище, соціальне виховання, адаптація, соціалізація, профілактика.

Семінарське заняття 2. Сутність соціальної педагогіки як науки.

Основна література: 1, 3, 4. *Додаткова література:* 1, 5.

Тема 3. Предмет, задання і тезаурус соціальної педагогіки.

Сутність соціальної педагогіки як науки. Предмет та завдання соціальної педагогіки. Зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками та галузями суспільної практики. Місце соціальної педагогіки в системі педагогічних наук. Поняття тезаурусу соціальної педагогіки. Соціалізація – базова категорія соціальної педагогіки. Характеристика соціального виховання. Соціальне середовище як необхідна умова соціалізації особистості. Соціальна адаптація, її види. Зміст та види соціальної профілактики. Сутність соціальної реабілітації. Характеристика ресоціалізації. Соціальна допомога та соціальні послуги.

Основні поняття теми: педагогіка, об'єкт, предмет, соціальна педагогіка, ресоціалізація, соціальні послуги.

Семінарське заняття 3. Характеристика основних дефініцій соціальної педагогіки.

Основна література: 1, 2, 4. *Додаткова література:* 9.

Тема 4. Становлення соціальної педагогіки закордоном.

Історія генези соціальної педагогіки. Підготовка соціальних педагогів через соціальні студії у різних країнах світу. Спільне і відмінне у підготовці соціальних працівників і соціальних педагогів закордоном. Соціальна робота в США і Канаді. Особливості становлення соціальної педагогіки в Європі. Соціальне обслуговування мігрантів і біженців

Основні поняття теми: соціальна педагогіка, соціальна робота, соціальне забезпечення, соціальна анімація, аутріч робота.

Семінарське заняття 4. Розвиток соціальної педагогіки в різних країнах.

Основна література: 3, 5. *Додаткова література:* 2, 5, 8.

Змістовий модуль 2.

Теоретичні засади соціальної педагогіки

Тема 5. Парадигми та базові теорії соціально-педагогічної науки

Поняття про наукові теорії. Мотиваційно-потребова теорія А.Маслоу. Теорії навчання. Теорія діяльності. Теорії розвитку. Теорія соціальної компетентності. Особистісно-орієнтовані теорії.

Основні поняття теми: розвиток, потреби, діяльність, особистість, життєві компетентності.

Основна література: 3, 4, 5. *Додаткова література:* 1, 2.

Тема 6. Принципи та ресурсне забезпечення соціально-педагогічної діяльності

Поняття принципів. Характеристика соціально-політичних принципів. Психолого-педагогічні принципи соціально-педагогічної діяльності. Організаційні принципи соціально-педагогічної діяльності. Характеристика особливих принципів. Поняття ресурсів. Класифікації ресурсів соціально-педагогічної діяльності. Види ресурсів.

Основні поняття теми: принцип, ресурси, ресурсне забезпечення.

Семінарське заняття 5. Ресурси соціально-педагогічної діяльності.

Основна література: 1, 3, 5. *Додаткова література:* 1.

Тема 7. Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності. Портрет спеціаліста соціальної сфери

Сучасні підходи до розуміння соціально-педагогічної діяльності. Структура соціально-педагогічної діяльності. Мета і завдання соціально-педагогічної діяльності. Функції соціально-педагогічної діяльності. Характеристика суб'єктів і об'єктів соціально-педагогічної діяльності.

Вимоги до соціального педагога. Система базових теоретичних знань. Професійні вміння соціального педагога. Компетентнісний підхід.

Основні поняття теми: діяльність, педагогічна діяльність, соціальна діяльність, соціально-педагогічна діяльність, соціально-педагогічна робота, об'єкти і суб'єкти соціально-педагогічної діяльності, клієнт, професіоналізм, компетентності, придатність, вміння.

Семінарське заняття 6. Кваліфікаційні характеристики соціального педагога.

Основна література: 1, 3, 5. *Додаткова література:* 1.

Тема 8. Інноваційні процеси у соціально-педагогічній діяльності. Соціально-педагогічний менеджмент.

Співвідношення понять “передовий досвід”, “інновації”, “експеримент” у соціально-педагогічній діяльності. Готовності соціального педагога до інноваційної діяльності. Соціально-педагогічна діяльність як соціальне управління. Основні типи управління. Управлінські функції соціального педагога. Проектування і планування соціально-педагогічної діяльності. Контроль соціально-педагогічної діяльності і звітність.

Основні поняття теми: інновації, експеримент, соціальне управління, соціальний менеджмент.

Семінарське заняття 7. Особливості здійснення інноваційної соціально-педагогічної діяльності.

Основна література: 2, 5. *Додаткова література:* 1.

Тема 9. Наукова діяльність соціального педагога.

Форми наукової роботи соціального педагога. Категоріальний апарат дослідження. Об'єкт і предмет наукової роботи. Особливості складання мети і завдань дослідження. Оформлення бібліографічних описів для списку посилань.

Основні поняття теми: категоріальний апарат, об'єкт, предмети, мета, завдання, посилання, бібліографічні показники.

Основна література: 2, 5. *Додаткова література:* 1, 2.

Змістовий модуль 3. Соціальне становлення особистості

Тема 10. Соціалізація особистості. Особистісний потенціал.

Поняття «соціалізація», різні підходи до розуміння цього процесу. Сутність соціалізації, складові процесу соціалізації. Фактори, засоби, механізми й інститути соціалізації. Особистісний потенціал як основа професійної діяльності соціального педагога.

Основні поняття теми: соціалізація, інкультурація, первинна і вторинна соціалізація, виховання, рефлексивний механізм.

Семінарське заняття 8. Соціалізація особистості як суспільно-педагогічний феномен

Основна література: 2, 3. *Додаткова література:* 9.

Тема 11. Сутність і зміст соціального виховання дітей та молоді.

Сутність соціального виховання. Мета, завдання, зміст, форми соціального виховання. Принципи соціального виховання і їх реалізація. Поняття виховної організації. Функції виховних організацій у процесі соціалізації особистості.

Основні поняття теми: сім'я, школа, позашкільні навчальні заклади, ЗМІ, індивідуальна допомога.

Основна література: 1, 2, 3, 4. *Додаткова література:* 7.

Тема 12. Соціальне середовище як чинник становлення та розвитку особистості. Причини соціальної дезадаптації.

Навколишнє середовище і людина. Природне середовище як природні умови виховання. Соціальне середовище, зміни у ньому, особливості його впливу на виховання. Соціальне середовище як необхідна умова соціалізації особистості. Соціальне середовище дитини в сім'ї, дитячому садку, школі. Соціальна дезадаптація дітей та молоді. Причини та наслідки соціальної дезадаптації, пов'язані з військовими діями.

Основні поняття теми: середовище, макрорівень, мікрорівень, стереотипи, дезадаптація.

Семінарське заняття 9. Вплив соціуму на становлення особистості.

Основна література: 3, 4. *Додаткова література:* 9.

Змістовий модуль 4.

Соціально-педагогічна робота з різними категоріями дітей та молоді

Тема 13. Діти, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Ознаки СЖО. Самореабілітація людини у важких життєвих ситуаціях. Самозахист і реабілітація в соціогенних екстремальних ситуаціях. Класифікація дітей та молоді, що перебувають в СЖО. Зміст соціальної діяльності та реабілітації дітей та молоді в СЖО. Реабілітаційні заклади для дітей та молоді, які перебувають в складних життєвих обставинах, види допомоги. Діти, що опинилися в складних життєвих обставинах внаслідок війни.

Основні поняття теми: діти у складних життєвих обставинах, центри соціально-психологічної реабілітації дітей, соціальна підтримка, діти-сироти та діти позбавлені батьківського піклування, бездоглядність.

Семінарське заняття 10. Роль соціального педагога в житті дітей, що опинились у складних життєвих обставинах.

Основна література: 2, 4, 5. *Додаткова література:* 2, 4, 6, 7.

Тема 14. Організація професійної діяльності соціального педагога в умовах інклюзивного навчання.

Соціально-педагогічний супровід дітей з інвалідністю в умовах інклюзивного процесу в ЗДО. Основні завдання інклюзивної дошкільної освіти. Завдання соціально-педагогічної роботи в ЗЗСО з інклюзивним навчанням. Особливості соціально-педагогічного супроводу інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами за основними напрямками роботи.

Основні поняття теми: інклюзія, інклюзивне середовище, інклюзивний заклад освіти, соціальний педагог у ЗДО і ЗЗСО.

Семінарське заняття 11. Професійна діяльність соціального педагога в умовах інклюзивного навчання.

Основна література: 1, 4. *Додаткова література:* 2, 4.

Тема 15. Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації. Види девіантної поведінки.

Визначення норми і патології в соціальному розвитку людини. Поняття девіантної поведінки. Біологічні, психологічні, соціологічні теорії девіації. Характеристики девіантної поведінки. Причини соціальних відхилень в поведінці неповнолітніх. Делінквентна поведінка, її види. Поняття „важковиховуваний” у соціальній педагогіці. Типові групи „важковиховуваних” підлітків. Особливості адиктивної поведінки неповнолітніх. Ознаки uzалежненої поведінки. Поняття созалежності. Наркоманія, токсикоманія як різновиди наркозалежної поведінки. Характеристика суїцидальної поведінки. Мотиви та стадії суїцидальної поведінки неповнолітніх. Різновиди психопатологічної поведінки неповнолітніх.

Основні поняття теми: норма, девіація, девіантна поведінка, дезадаптація, делінквент, делінквентна поведінка, важковиховуваний, адикція, залежність, созалежність, наркозалежна поведінка, суїцид, парасуїцид, дромоманія, гебоїдна поведінка, гіперсором'язлива поведінка.

Семінарське заняття 12. Особливості прояву девіацій у неповнолітніх.

Основна література: 1, 2, 4. *Додаткова література:* 7.

Тема 16. Характеристика ювенальної юстиції в Україні. Особливості ювенальної превенції.

Становлення пенітенціарної системи в Україні. Поняття «ювенальна юстиція». Функції ювенальної юстиції. Правосуддя щодо неповнолітніх в міжнародному праві. Ювенальна юстиція в Україні. Основні заходи з розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх. Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми засудженими.

Основні поняття теми: пенітенціарна система, ювенальна юстиція, ювенальна превенція, ресоціалізація

Основна література: 4, 5. *Додаткова література:* 2, 7.

Змістовий модуль 5.

Сім'я як соціокультурне середовище розвитку особистості

Тема 17. Сім'я в системі інститутів соціального виховання

Сім'я як мала група та соціальний інститут. Соціалізуючі функції сім'ї. Параметри сім'ї. Функції сім'ї як соціального інституту. Типологія сімей. Поняття батьківства та батьківської позиції. Стилі батьківства, їх вплив на формування особистості дитини. Соціальне сирітство, його причини та шляхи подолання. Форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Зміна сімейних відносин під час воєнного стану.

Основні поняття теми: сім'я, батьківство, стилі батьківства, соціальне сирітство, діти-вулиці, заклади інтернатного типу, усиновлення, опіка, прийомна сім'я, дитячий будинок сімейного типу, воєнний стан.

Семінарське заняття 13. Вплив стилів батьківства на формування особистості дитини.

Основна література: 1-5. *Додаткова література:* 1, 4, 7.

Тема 18. Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей

Напрями соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Соціальне інспектування сім'ї. Характеристика соціального супроводу сім'ї. Типологія форм соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Соціальна підтримка молодих сімей. Особливості соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах. Соціально-педагогічна робота з сім'ями загиблих військових.

Основні поняття теми: проблемна сім'я, кризова сім'я, форми роботи, соціальне інспектування, оцінка потреб сім'ї, соціальний супровід.

Семінарське заняття 14. Соціалізація дітей в закладах інтернатного типу.

Основна література: 1, 4. *Додаткова література:* 4, 5, 6, 7.

Тема 19. Соціально-педагогічна робота з сім'ями, які виховують дитину з інвалідністю.

Характеристика видів порушень у здоров'ї. Типологія дітей з особливостями психофізичного розвитку. Соціально-психологічні особливості дітей з обмеженнями життєдіяльності. Стилі виховання у сім'ях з дітьми з інвалідністю. Діяльність реабілітаційних та дозвілевих центрів для дітей та молоді з інвалідністю.

Основні поняття теми: інвалідність, особа з інвалідністю, діти з особливостями психофізичного розвитку, нормотипові діти.

Основна література: 1, 3. *Додаткова література:* 4, 6, 7.

Тема 20. Попередження насильства в сім'ї, законодавча база.

Нормативно-правові засади запобіганню та протидії домашньому насильству. Види насильства. Типи сімей груп ризику щодо виникнення насильства або жорстокого поведження в сім'ї. Підставами для вжиття заходів попередження насильства в сім'ї

Основні поняття теми: насильство, жорстоке поведження, види насильства, жертва, кривдник, профілактика насильства.

Семінарське заняття 15. Превентивна соціально-педагогічна робота з протидії домашньому насильству.

Основна література: 2, 4. *Додаткова література:* 7, 9.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів II курсу

Оцінювання навчальних досягнень студентів за всіма видами навчальних робіт проводиться за 12-бальною шкалою.

Рівні навчальних досягнень	Бал	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
Початковий	1	Студент може розрізняти об'єкт вивчення і відтворити деякі його елементи.
	2	Студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, виявляє здатність елементарно викласти думку.
	3	Студент відтворює менше половини навчального матеріалу; з допомогою викладача виконує елементарні завдання.
Середній	4	Студент знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту навчального посібника або пояснення викладача, повторити за зразком певну операцію, дію.
	5	Студент розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями сформулювати визначення понять.
	6	Студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. З допомогою викладача здатний аналізувати, порівнювати, узагальнювати та робити висновки.
Достатній	7	Студент правильно, логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, частково контролює власні дії.
	8	Знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, вміє аналізувати, застосовувати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації.
Високий	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях. Самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми. Визначає програму особистої пізнавальної діяльності.
	12	Студент має систематичні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляти власне ставлення до неї. Розвиває свої обдарування і нахили.

6.2. Система оцінювання навчальних досягнень студентів III курсу

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	Модуль 4		Модуль 5	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4
Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3
Робота на семінарському занятті	10	3	30	3	30
Виконання завдання для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
Разом			72		72
Максимальна кількість балів		144			
Розрахунок коефіцієнта		2,4			

6.3. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Зміст самостійної роботи студентів має таку структуру:

1. Опрацювати зміст тем за літературою.
2. Відповісти на питання до семінарського заняття.
3. Виконати завдання (оцінюється в 5 балів).

Змістовий модуль 1.

Становлення соціальної педагогіки як науки

Тема 1. Культурно-історичні передумови зародження і розвитку благодійництва і меценатства на теренах сучасної України.

1. Створити інтелектуальну карту за темою.

Тема 2. Соціальна педагогіка як галузь педагогічної науки

1. Схематично зобразити зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками.

Тема 3. Предмет, задання і тезаурус соціальної педагогіки.

1. Скласти міні-кросворд з основних понять теми (до 10 визначень).

Тема 4. Становлення соціальної педагогіки закордоном.

1. Скласти порівняльну таблицю становлення соціальної педагогіки в різних країнах світу.

Змістовий модуль 2.

Теоретичні засади соціальної педагогіки

Тема 5. Парадигми та базові теорії соціально-педагогічної науки.

1. Заповніть таблицю

Теорії соціально-педагогічної науки

Автор/Назва теорії	Коротка характеристика

Тема 7. Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності.

Портрет спеціаліста соціальної сфери

1. Написати есе на тему «Ідеальний соціальний педагог»

Тема 8. Інноваційні процеси у соціально-педагогічній діяльності.

Соціально-педагогічний менеджмент

Опишіть відомий Вам випадок людини або сім'ї, яка перебуває у складних життєвих обставинах та оберіть одну із комплексних або інноваційних моделей сучасної соціальної роботи, в рамках якої надання допомоги такому користувачеві було б найефективніше. Обґрунтуйте свій вибір. Далі розкрийте:

1. Ключові проблеми клієнта, на подолання яких була би спрямована соціальна робота за обраною моделлю в даному випадку;
2. Загальну мету та конкретні цілі втручання;
3. Процес роботи з даним випадком (послідовність основних етапів та методи, які на кожному з них використовуватимуться);
4. Очікуванні результати проведених втручання (опишіть, що може бути ознаками того, що соціальна робота з даним випадком була успішною)

Змістовий модуль 3.

Соціальне становлення особистості

Тема 10. Соціалізація особистості. Особистісний потенціал.

1. Скласти словник термінів, що стосуються поняття «соціалізація».

Тема 11. Сутність і зміст соціального виховання дітей та молоді.

1. Схематично зобразіть «Структуру процесу соціального виховання».

Тема 12. Соціальне середовище як чинник становлення та розвитку особистості. Причини соціальної дезадаптації.

Написати есе на тему: «Вплив мікросоціуму на становлення особистості».

Змістовий модуль 4.

Соціально-педагогічна робота з різними категоріями дітей та молоді

Тема 14. Організація професійної діяльності соціального педагога в умовах інклюзивного навчання.

1. Охарактеризуйте існуючі моделі інвалідності. Оформіть у вигляді таблиці.

Тема 15. Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації. Види девіантної поведінки.

1. Заповнити таблицю

Вид девіантної поведінки	Загальна характеристика, прояви поведінки в підлітків
Адиктивна	
Протиправна (делінквентна)	
Наркозалежна	
Суїцидальна	
Дромоманія	
Токсикоманія	

Змістовий модуль 5. Сім'я як соціокультурне середовище розвитку особистості

Тема 18. Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей

1. Підготувати конспект основних положень роботи Чепмена Г., Кемпбелла Р. «П'ять шляхів до серця дитини».

Тема 20. Попередження насильства в сім'ї, законодавча база

1. Скласти банк законодавчих та нормативно-правових актів щодо запобігання та протидії насильства в сім'ї.

6. КОНТРОЛЬ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

6.1. Критерії оцінювання виконання практичних, лабораторних робіт та відповіді на семінарському занятті

Критерії оцінювання за 10 бальною шкалою

Кількість балів	Значення оцінки (характеристика відповіді)
10	Відмінний рівень виконання завдань/відповідь повна, вичерпна й достатньо обґрунтована з, можливими, незначними недоліками
9	Достатньо високий рівень виконання завдань/відповідь без суттєвих (грубих) помилок, але не містить повних обґрунтувань
8	В цілому добрий рівень виконання завдань/відповідь містить незначну кількість несуттєвих помилок
7	Посередній рівень виконання завдань/відповідь містить значну кількість недоліків та/або незначну кількість помилок
5-6	Мінімально допустимий рівень виконання завдань, містить недоліки та помилки/відповідь неповна, що характеризується недостатньою обґрунтованістю, фрагментарністю, наявністю недоліків та помилок
3-4	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у формальному запам'ятанні деяких понять і фактів, без належного їх розуміння, нездатності застосувати такі знання при вирішенні завдань
1-2	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у неспроможності відтворити означення базових понять, положень, невмінні їх застосувати або виконання завдань/відповідь розпочата чи взагалі відсутня.

6.2. Критерії оцінювання виконання самостійних робіт

Критерії оцінювання за 5 бальною шкалою

Кількість балів	Значення оцінки (характеристика відповіді)
5	Відмінний рівень виконання з можливими незначними недоліками
4	В цілому добрий рівень виконання, містить незначну кількість несуттєвих помилок
3	Посередній рівень знань, виконання містить значну кількість недоліків
2	Мінімально допустимий рівень виконання

6.3. Критерії оцінювання виконання модульних контрольних робіт

Модульний контроль проводиться за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і семінарських занять в письмовій формі. Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години. Модульний контроль проводиться в письмовій формі і містить 25 різних за формою тестів. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання виставляється 1 бал, за неправильну відповідь – 0 балів.

Максимальна кількість балів за виконання роботи – 25.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Форма проведення: комплексний екзамен.

Максимальна кількість балів: 40 балів.

Критерії оцінювання: питання 1 – 2 (теоретичні питання, потребують розгорнутої письмової відповіді), оцінюються в 15 балів кожне. Питання 3 – практичне завдання, оцінюється в 10 балів, потрібно аргументувати відповідь.

6.5. Орієнтовний перелік тем для семестрового контролю.

1. Розкрийте сутність соціальної педагогіки як галузі педагогічної науки.
2. Обґрунтуйте зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками та галузями суспільної практики.
3. Проаналізуйте підходи вітчизняних науковців на зміст соціальної педагогіки як системи наукових знань.
4. Охарактеризуйте тезаурус соціальної педагогіки.
5. Охарактеризуйте процес соціалізації як соціально-педагогічний феномен.
6. Характеристика соціального виховання.
7. Доведіть, що соціальне середовище є необхідною умовою соціалізації особистості.
8. Соціальна адаптація, її різновиди. Взаємозв'язок соціалізації та соціальної адаптації.
9. Зміст та види соціальної профілактики.
10. Сутність соціальної реабілітації.
11. Характеристика соціальних інститутів в системі соціального виховання.
12. Види соціальних послуг.
13. Сутність соціально-педагогічної діяльності.
14. Структура соціально-педагогічної діяльності.
15. Характеристика суб'єктів та об'єктів соціально-педагогічної діяльності.
16. Характеристика принципів соціально-педагогічної діяльності, їх класифікація.
17. Функції соціально-педагогічної роботи соціального педагога.
18. Класифікація методів соціально-педагогічної діяльності .
19. Порівняльний аналіз соціально-педагогічної діяльності фахівців та роботи волонтерів.
20. Характеристика волонтерства в Україні.
21. Сім'я як мала група та соціальний інститут.
22. Соціалізуючі функції сім'ї.
23. Параметри сім'ї.
24. Функції сім'ї як соціального інституту.
25. Типологія сімей.

26. Поняття батьківства та батьківської позиції.
27. Стилї батьківства, їх вплив на формування особистості дитини.
28. Напрями соціально-педагогічної роботи з сім'єю.
29. Типологія форм соціально-педагогічної роботи з сім'єю.
30. Причини соціального сирітства в Україні.
31. Типологія „дітей вулиці”.
32. Особливості соціалізації дітей у закладах інтернатного типу.
33. Сімейні форми виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
34. Створення та соціальний супровід прийомних сімей та ДБСТ.
35. Поняття інвалідності. Характеристика видів відхилень у здоров'ї.
36. Типологія дитячої інвалідності.
37. Причини відхилень у здоров'ї.
38. Зміст та напрями реабілітації дітей з обмеженими функціональними можливостями.
39. Моделі соціальної підтримки осіб з обмеженнями життєдіяльності.
40. Поняття норми і патології у соціальному розвитку людини.
41. Сутність девіантної поведінки.
42. Теорії девіації.
43. Характеристика девіантної поведінки.
44. Причини соціальних відхилень у поведінці неповнолітніх.
45. Поняття „важковиховуваний” у соціальній педагогіці.
46. Типові групи „важковиховуваних” підлітків.
47. Види делінквентної поведінки.
48. Особливості адиктивної поведінки неповнолітніх.
49. Наркоманія, токсикоманія, алкоголізм як різновиди хімічної залежності.
50. Ознаки узалежненої поведінки. Поняття созалежності.
51. Стадії наркотичної залежності.
52. Види психопатологічної поведінки неповнолітніх.
53. Характеристика суїцидальної поведінки неповнолітніх.
54. Сучасні підходи до розуміння громади.
55. Громада як соціалізуючий простір особистості.
56. Зміст та форми соціально-педагогічної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах.
57. Функціональні обов'язки соціального педагога в загальноосвітніх закладах.
58. Структура соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.
59. Основні напрями та форми їх роботи.
60. Соціально-педагогічна робота в центрі соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями.
61. Соціально-педагогічна робота в соціальному гуртожитку.
62. Соціально-педагогічна робота в соціальному центрі матері і дитини.
63. Типологія неурядових організацій.
64. Напрями соціально-педагогічної діяльності неурядових організацій.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Переведення 12-бальної шкали оцінювання в 100-бальну шкалу та рейтингову оцінку:

Оцінка за 12-бальною шкалою	Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою
12	A	100
11	A	97
10	A	93
9	B	89
8	B	85
7	C	81
6	D	74
5	E	68
4	E	64
3	FX	59
2	F	34
1	F	19

6.7. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі. Київ : Центр учбової літератури, 2020. – 208 с.
2. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / О.В. Безпалько, І.Д. Зверева, Т.Г.Веретенко. ; За ред. О. В. Безпалько. Київ : Академвидав, 2014. – 312 с.
3. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями : навчально-методичний посібник / А. Й. Капська [та ін.]. Київ : Слово, 2015. – 328 с.
4. Холостова, Е. І. Історія соціальної роботи: навч, посібник для академічного бакалаврату / Є. І. Холостова. 2017. – 137 с.
5. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки [текст]: підручник / З. М. Шевців Київ : «Центр учбової літератури», 2016. – 248 с

Додаткова:

1. Вайнола Р. Х. Технологізація соціально-педагогічної роботи: теорія та практика. Навчальний посібник/ За ред проф. С. О. Сисоевої Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 134 с.
2. Докторович М. Тренінг з успішного працевлаштування : для студентської молоді / М. Докторович, Л. Романенко // Соціальний педагог : всеукр. газ. для фахівців. 2014. № 1. С. 12–18.
3. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>
4. Історія соціальної роботи [Текст] : навчальний посібник / А. В. Фурман, М. В. Підгурська. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 174 с.
5. Кононова, Т. В. Історія соціальної роботи: підручник для бакалаврів / Т. Б. Кононова. 2017. – 356 с.
6. Основи інклюзивної педагогіки : підручник / З. М. Шевців. Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 248 с.
7. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери / Мельник Л.А. та ін. ; за ред. Волинець Л.С. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. – 72 с.
8. Соціальна робота з дітьми у місцевих громадах Сполучених Штатів Америки : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук : 13.00.05 / А. О. Попова ; науковий керівник Т. Г. Веретенко ; Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2019. – 230 с.
9. Чайковський М. Є. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища. спеціальність: дис. док. пед. наук : 13.00.05 / М. Є. Чайковський Старобільськ, 2016.

7. Навчально-методична карта дисципліни “Соціальна педагогіка”

Разом: 150 год.: лекції – **40 год.**, семінарські заняття – **30 год.**, самостійна робота – **40 год.**,
підготовка і складання підсумкового контролю – **30 год.**; модульний контроль – **10 год.**

Модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3		
Назва модуля	Становлення соціальної педагогіки як науки				Теоретичні засади соціальної педагогіки					Соціальне становлення особистості		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Теми лекцій	Культурно-історичні передумови зародження і розвитку благодійництва і меценатства на теренах сучасної України.	Соціальна педагогіка як галузь педагогічної науки	Предмет і завдання соціальної педагогіки	Становлення соціальної педагогіки закордоном	Парадигми та базові теорії соціально-педагогічної науки	Принципи та ресурсне забезпечення соціально-педагогічної діяльності	Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності. Портрет спеціаліста соціальної сфери	Інноваційні процеси у соціально-педагогічній діяльності. Соціально-педагогічний менеджмент	Наукова діяльність соціального педагога	Соціалізація особистості. Особистісний потенціал	Сутність і зміст соціального виховання дітей та молоді	Соціальне середовище як чинник становлення та розвитку особистості. Причини соціальної дезадаптації.
Теми семінар. занять	Історія становлення благодійництва на території України.	Сутність соціальної педагогіки як науки	Характеристика основних дефініцій соціальної педагогіки	Розвиток соціальної педагогіки в різних країнах		Ресурси соціально-педагогічної діяльності	Кваліфікаційні характеристики соціального педагога	Особливості здійснення інноваційної соціально-педагогічної діяльності		Соціалізація особистості як суспільно-педагогічний феномен		Вплив соціуму на становлення особистості
Самост. Робота	до 12 балів				до 12 балів					до 12 балів		
модульний контроль	Контрольна робота 1				Контрольна робота 2					Контрольна робота 3		

Модулі	Змістовий модуль 4				Змістовий модуль 5			
Назва модуля	Соціально-педагогічна робота з різними категоріями дітей та молоді				Сім'я як соціокультурне середовище розвитку особистості			
Лекції	13	14	15	16	17	18	19	20
Теми лекцій	Діти, які опинилися у складних життєвих обставинах	Організація професійної діяльності соціального педагога в умовах інклюзивного навчання	Девіантна поведінка дітей та молоді як форма соціальної дезадаптації. Види девіантної поведінки	Характеристика ювенальної юстиції в Україні. Особливості ювенальної превенції	Сім'я в системі інститутів соціального виховання	Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей	Соціально-педагогічна робота з сім'ями, які виховують дитину з інвалідністю	Попередження насильства в сім'ї, законодавча база
Теми семінар. занять	Роль соціального педагога в житті дітей, що опинились у складних життєвих обставинах	Професійна діяльність соціального педагога в умовах інклюзивного навчання	Особливості прояву девіацій у неповнолітніх		Вплив стилів батьківства на формування особистості дитини	Соціалізація дітей в закладах інтернатного типу		Превентивна соціально-педагогічна робота з протидії домашньому насильству
Самост. Робота	10 балів				5 балів			
модульний контроль	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			